

ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ - (၂၁) ရာစု ပင်လုံ
ဒုတိယ အစည်းအဝေးသို့ တင်သွင်းသော

အမျိုးသားအဆင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲဆိုင်ရာ
လူမျိုးအလိုက်ကျင်းပသော ပထမအကြိမ် ကရင်အမျိုးသားနိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲမှ ရရှိသည့်

စီးပွားရေးကဏ္ဍ

ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ
ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ အခြေခံရမည့်မှုများ

၁။ နိဒါန်း

ဖွံ့ဖြိုးရေး၏ အဓိပ္ပာယ်သည် အခြေအနေတစ်ခုမှ နောက်မတူသော အခြေအနေတစ်ခုသို့ ရောက်ရှိသည် ပြောင်းလဲခြင်းဖြစ်ပြီး ကောင်းသည့်အခြေအနေသို့ ပြောင်းသွားသကဲ့သို့ ဆုတ်ယုတ်သည့် အခြေအနေသို့ ပြောင်းသွားခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

အလန်သောမတ် (စ်) (Alan Thomas) ဆိုသော ပညာရှင်တစ်ဦး၏ အဆိုအရ ‘ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုသည့် ဝေါဟာရသည် အကောင်းဘက်တစ်ခုတည်းကိုသာ ရှေးရှုသော အပြောင်းအလဲသက်သက်မဟုတ်ဘဲ အခြေအနေအမျိုးမျိုးဖြင့် ဝန်းပတ်လွှမ်းခြုံနေသော အပြောင်းအလဲများကိုပါ ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေအမျိုးမျိုးသည် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးခြင်းနှင့် သော်လည်းကောင်း၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးအပေါ် မှီတည်ပြီးသော်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲလာပြီး၊ ကောင်းကျိုးကိုသာမက ဆိုးကျိုးကိုလည်း ဖြစ်စေသည်’ ဟုဆို ထားခဲ့ပါသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံသား စီးပွားရေးနှင့် အတွေးအခေါ်ပညာရှင်လည်းဖြစ်၊ နိဘယ်ဆုရှင်တစ်ဦးလည်းဖြစ်သူ ပါမောက္ခ အမာတရာစန် (Amartya Sen) ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ပတ်သက်သော မှတ်ချက်မှာ ‘မလွတ်လပ်သည့် အခြေအနေများကို ထုတ်ပယ်ဖယ်ရှားပြစ်ခြင်းသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းတွင် ပါဝင်နေသော လုပ်ရမည့် အလုပ်များဖြစ်သည်။ အမျိုးအစားများလှသည့် မလွတ်လပ်မှုအပေါင်းသည် လူသားများအတွက် ရွေးချယ်စရာ အခွင့်အလမ်းများကို လျော့ပါးစေသည်။ ထုထည်ကြီးမားလှသည့် မလွတ်လပ်မှုအကြားမှာ တည်ရှိနေသည့် ဆက်နွယ်မှုကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ နားလည်နိုင်ရန် အလို့ငှာ အခြေခံအားဖြင့် ရှိထားနေပြီးဖြစ်သည့် သတ်မှတ်ချက်ဘောင်များကို မဖြစ်မနေ ကျော်လွှားပြီး ကြည့်ရန် လိုအပ်သည်’ ဟု ဆိုထားခဲ့ပါသည်။

ကောင်းမွန်သော ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးသည် ဒေသအတွက် လိုအပ်သော ဝန်ဆောင်မှုများကို ဆောင်ရွက်ပေးသည့် အချက်တစ်ခုတည်းကိုသာ ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်ဘဲ ဒေသခံများ၏ ဘဝနှင့်လွတ်လပ်မှုကို အကာအကွယ်ပေးရန် ပြည်သူများအကြား ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျကျ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုပြုနိုင်ရန်အတွက် နေရာလပ်များ ဖန်တီးပေးရန်၊ ဒေသထွက်ကုန်ကို အာမခံချက်ပေးသည့် ဈေးကွက်၊ သဘာဝဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်သည့် ဒေသ၏ ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့်ယှဉ်၍ ပေါ်ထွက်လာသော အကျိုးကျေးဇူးများသည် ဒေသခံများ၏ အရည်အသွေးပြည့်မီသော လူ့ဘဝကို ပိုမိုကောင်းမွန် စေရန်ဖြစ်သည်။

ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအား လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဒေသ အုပ်ချုပ်ရေးသည် အရေးပါသည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးဆိုသည်မှာ ဒေသအဆင့်တွင် ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့် ရပ်ဆိုင်းခြင်းကိစ္စရပ်များကို စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုစွမ်းအားဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအား လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဒေသ အုပ်ချုပ်ရေးသည် ဒေသခံပြည်သူများက ယင်းတို့၏ ဘဝကို သက်ရောက်မှုဖြစ်စေမည့် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်မည့် ပြည်သူ့လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်စေခြင်းဖြင့် ယင်းတို့၏ ဘဝကို အနီးစပ်ဆုံး ပိုမိုကောင်းမွန်လုံခြုံမှုရှိစေပြီး ယင်းတို့၏ အခွင့်အရေးကို အလေ့အကျင့်ပေးသည့် ဖြစ်စဉ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

၂။ အရင်းခံ အကြောင်းတရား

လွန်ခဲ့သော ကာလများ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ဒေသခံများကိုယ်တိုင်ရွေးချယ်မှု၊ ပါဝင်မှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အလမ်းမရှိခြင်း၊ အုပ်ချုပ်မှုနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှု အားနည်းခြင်းများကြောင့် လူထုထောက်ခံမှုရရှိမှုအပိုင်းတွင် အားနည်းစေခဲ့ပြီး အကျိုးဆက်အဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းအပေါ် ရှုမြင်သောအမြင် သဘောထားများသည် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်၊ အစိုးရဘက်နှင့် ဒေသခံပြည်သူလူထုများတို့အကြား ကွာဟမှုရှိနေခဲ့ပါသည်။ ယနေ့တိုင် ထိုအကျိုးဆက်များကို ခံစားနေရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအကျိုးဆက်များသည် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၏ တရားဝင်မှုနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်ကိုပါ ထိပါးလာကာ၊ အစိုးရ၏ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များသည် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကဏ္ဍတို့တွင်လည်း လျော့ပါးလာသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ သဘာဝအရင်းအမြစ်အပေါ် အမှီပြုပြီး ထုတ်ယူသုံးစွဲသော စီးပွားရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ သည်လည်း မကုန်ခမ်းနိုင်သော သဘာဝအရင်းအမြစ်နှင့် အသစ်တဖန် ပြန်လည်ဖြစ်စေသော သဘာဝအရင်းအမြစ်များကို မှီခိုအားထားခြင်းထက် ကုန်ခမ်းနိုင်သော သဘာဝအရင်းအမြစ်ကိုသာ အဓိကထား ထုတ်လုပ်မှုကြောင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ပပျောက်ရေးကို အထောက်အကူမပြုဘဲ စီးပွားရေးကမောက်ကမဖြစ်မှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုများဖြင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသည်။ ။

ထို့ကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုချဉ်းကပ်ရာတွင် လူသားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးရေး (Human Resource Development) နှင့် လူမှုစီးပွားအခြေခံအဆောက်အအုံဖွံ့ဖြိုးရေး (Social & Economic Infrastructure Development) ဟူသည့် ရှင်းလင်းသော ရည်မှန်းချက်များထားရပြီး အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကောင်းကို ဖန်တီးဖြစ်ပေါ်စေကာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်မှသာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် တရားမျှတမှုများကို ခံစားရပြီး၊ လူမှုစီးပွားကွာဟမှု ပမာဏ၊ ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှုပမာဏ၊ ကျေးလက်နှင့်မြို့ပြဆိုင်ရာ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေး ကွာဟမှုပမာဏ စသည်တို့ကို လျော့ချနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စရပ်များ၏ မျှော်မှန်းချက်၊ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် အခြေခံမူများ

(က) ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စရပ်များ၏ မျှော်မှန်းချက် အနာဂတ် ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုတဝှမ်းလုံး ဟန်ချက်ညီစွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမည့် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး မူဘောင်ကို ချမှတ်သွားရန်နှင့် ပြည်ထောင်စု၏ မူလပိုင်ရှင်ဖြစ်သော တိုင်းရင်းသား ပြည်သူများ၏ လူနေမှုဘဝ စဉ်ဆက်မပြတ် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရေးအတွက် ပွင့်လင်း မြင်သာမှုရှိပြီး ယင်းတို့ကိုယ်တိုင် ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေး အခြေခံအဆောက်အအုံ (Infrastructure) များကို တည်ဆောက်သွားရန် မျှော်မှန်းသည်။

- (ခ) ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးကိစ္စရပ်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ
 - (၁) လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ လိင်၊ အသားအရောင်ခွဲခြားခြင်းမရှိဘဲ တန်းတူမှုအခြေခံဖြင့် ဒေသခံပြည်သူလူထုသည် နိုင်ငံတော်၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အားလုံးပါဝင်လုပ်ဆောင်ပိုင်ခွင့်ရှိရန်။
 - (၂) ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများသည် ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး (Holistic) လုပ်ငန်းစဉ်အားဖြင့် သက်ဆိုင်သူများအားလုံးကို စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တက်စေ၍ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို အထောက်အကူပြုရန်။
 - (၃) ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဒေသခံပါဝင်ပါတ်သက်သူများမှ မိမိဒေသလိုအပ်ချက်ကိုဖော်ထုတ်ပိုင်ခွင့်နှင့် မှန်ကန်သော တုံ့ပြန်ပိုင်ခွင့်ရှိစေရန်။
 - (၄) ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သည့် အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီများအကြား စနစ်ကျသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုယန္တရား တည်ဆောက်အကောင်အထည်ဖော်ရန်။
 - (၅) ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအား အောက်ခြေအဆင့်အထိ ဖြန့်ဝေခြင်းဖြင့် ပြည်သူဗဟိုပြု ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများ ထိရောက်အောင်မြင်စေရန်။
 - (၆) လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ထိရောက်မှု၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုများ ရှိစေရန်။

(ဂ) ဖက်ဒရယ်စနစ်ဆိုင်ရာ ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၏ အခြေခံမူများ

ကိုယ်စားပြုမှု (Representation)

- (၁) ဒေသန္တရအစိုးရဖွဲ့စည်းရာတွင် ယင်းဒေသတွင်နေထိုင်သည့် ဒေသခံပြည်သူများအား ကိုယ်စားပြုသည့် ခေါင်းဆောင်များကိုယင်းတို့ ပြည်သူများကိုယ်တိုင် တိုက်ရိုက်ရွေးချယ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ပြည်သူမှ ပေးအပ်သော လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပေါ်လွင်စွာဖြင့် မိမိဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဆောင်ကျဉ်းနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

တာဝန်ခံမှု (Accountability)

- (၂) မည်သည့်ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်သည့် လုပ်ငန်းမဆို သဘာဝ၊ လူသားနှင့် စပ်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ်ပြုပြီး လေးစားသမှုပြုရမည်။
- (၃) မည်သည့်ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းလုပ်ငန်းမျိုးကိုမဆို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းနှင့် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခြင်းတို့ ပါရှိရမည်။
- (၄) ဒေသအတွင်း ပြုလုပ်မည့် စီးပွားရေးစီမံကိန်းများသည် ဒေသန္တရစီးပွားရေးကို လျစ်လျူရှုခြင်း ပစ်ပယ်ခြင်း မဖြစ်စေရ။

ထိရောက်မှု (Effectiveness)

- (၅) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုစီးပွားရေးတိုးတက်ခြင်းတို့သည် မျှတမှု ရှိစေရမည်။
- (၆) ဒေသန္တရအဖွဲ့အစည်းများ အားကောင်းစေရန်နှင့် လူ့အခွင့်အရေး မြှင့်တင်ခြင်းကို အားပေးရမည်။
- (၇) ဒေသထွက်ကုန်အပေါ် တန်ဖိုးတိုးမြှင့် ထုတ်လုပ်နိုင်ရန်နှင့် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များကို ဖော်ထုတ်အားပေးမြှင့်တင်ရမည်။

သာတူညီမျှရှိမှု (Equity)

- (၈) ဒေသခံပြည်သူမှ ရွေးချယ်စရာအခွင့်အလမ်းများ ရရှိစေပြီး အစိုးရ၏ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို မျှတစွာ ခံစားရရှိနိုင်ရမည်။
- (၉) ဆင်းရဲချို့တဲ့ပြီး ချည်နဲ့အားနည်းသော၊ ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော ပြည်သူလူထုအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများကို မြှင့်တင်သည့် အထူးပံ့ပိုးမှုများကို ချမှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။

ပူးပေါင်းပါဝင်မှု (Participation)

- (၁၀) ဒေသခံများမှ ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လွတ်လပ်စွာ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်စေရမည်။
- (၁၁) ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် အသုံးပြုမည့် ဘဏ္ဍာရေးအထောက်အပံ့ အစီအစဉ်များကို အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ အတူတကွ စီမံကွပ်ကဲရမည်။
- (၁၂) အမျိုးသားစီးပွားရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများချမှတ်ရာတွင် တိုင်းရင်းသားဒေသခံများမှ ရေးဆွဲခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့တွင် ပါဝင်ခွင့် ရရှိမည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု (Transparency)

- (၁၃) စီမံကိန်းကြောင့် အကျိုးသက်ရောက်ခံရသော ဒေသခံပြည်သူများအတွက် သတင်း ရယူခွင့်နှင့် သတင်းအချက်အလက် အသိပေးခွင့်ရှိရမည်။ ထို့ပြင် စီမံကိန်း မစတင်မီ အချိန်တွင် ဒေသခံများအား လွတ်လပ်ပြီး ကြိုတင်အသိပေး ဆွေးနွေးမှုပြုလုပ်ပြီး ပြည်သူ့ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လိုက်နာသည့်စနစ် Free Prior Informed Consent (FPIC) ကို လိုက်နာကျင့်သုံးရမည်ဖြစ်သည်။
- (၁၄) ဒေသတွင်းပြုလုပ်သည့် စီမံကိန်းအပေါ်ရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်သာမက ဆုံးရှုံးမှုများ၊ ဆိုးကျိုးများကိုလည်း ပြည်သူ့အကြား ဖော်ထုတ်ပေးရမည်။
- (၁၅) အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိက အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ယန္တရားမှတစ်ဆင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့် ဖြစ်ရပ်များကို စောင့်ကြပ်ကြည့်ရှုစစ်ဆေးသွားရမည်ဖြစ်သည်။

- (၁၆) သံယံဇာတအခြေပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပါတ်သက်ပြီး Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ကျင့်စဉ်များ အတိုင်း လိုက်နာသွားရမည်။
- (၁၇) ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ငန်းများသည် ဒေသရှိ လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်ကို ဖော်ဆောင်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။

လုံခြုံမှု

- (၁၈) စီးပွားရေးစီမံကိန်းများသည် ရေတိုအကျိုးထက် ရေရှည်အကျိုးကို ပိုမို ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၁၉) ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်သော စွမ်းအင်ကို အသုံးပြုပြီး ဒေသစီးပွားရေး၏ လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးရမည်။
- (၂၀) ဒေသခံပြည်သူများသည် ယင်းတို့၏ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို ရရှိနိုင်ရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုကို ဖော်ဆောင်မည်။
- (၂၁) ပုံမှန်ဝင်ငွေရရှိနိုင်သော အခွင့်အလမ်းသာမက လူမှုဖူလုံရေးစနစ်၏ အထောက်အပံ့ ကိုလည်း ခံစားနိုင်ခွင့်ရှိရမည်။
- (၂၂) စီမံကိန်းကြောင့် မူရင်းနေရပ်မှ အခြားသောနေရာသစ်သို့ မိမိဆန္ဒအရ မဟုတ်သည့် ပြောင်းရွှေ့မှုကို ပြုလုပ်ရလျှင် နိုင်ငံတကာစံချိန်၊ စံညွှန်းနှင့် ကိုက်ညီသော (Guidelines) များအတိုင်း ကျင့်သုံးရမည်။

ဌာနေတိုင်းရင်းသားဆိုင်ရာ

- (၂၃) စီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေး ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရမည်။
- (၂၄) ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော ပြည်သူလူထုဘဝ ပြန်လည်ထူထောင်ရာတွင် အသေးစား ငွေချေးလုပ်ငန်း (Micro Finance) ၊ ကိုယ်ထူကိုယ်ထ (Self-help Groups) ငွေစုငွေချေးအသင်းအဖွဲ့များ၊ ဖွဲ့စည်းထူထောင်ပံ့ပိုးနိုင်ရေးအတွက် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကူအညီရယူ၊ ပူးပေါင်း အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ရေး မူဝါဒ ချမှတ်ရမည်။
- (၂၅) ဆင်းရဲချို့တဲ့သော၊ ချညံ့နဲ့အားနည်းသော၊ ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသော ပြည်သူလူထုသည် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ တူညီသောအဆင့်များကို ရရှိလာသည့်အထိ ယင်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများနှင့် စီးပွားရေးအခြေအနေများကို မြှင့်တင် ရာတွင် အထူးပံ့ပိုးကူညီရေး မူဝါဒ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။
- (၂၆) ပြည်နယ်အစိုးရများသည် လွတ်လပ်သော အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးကို အားပေးမြှင့်တင်ရေး ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့အစီအစဉ်များ ရယူရာတွင် နိုင်ငံတကာနှင့် ပုဂ္ဂလိက အလှူရှင်များ၏ အကူအညီ ရယူနိုင်ရေးမူဝါဒ ချမှတ်ရမည်။
- (၂၇) လူ့အခွင့်အရေးမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ဒေသန္တရအသင်းအဖွဲ့များ အားကောင်းလာစေသော မူဝါဒများ ချမှတ်လုပ်ဆောင်ရမည်။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

- (၂၈) ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အထောက်အကူပြုသည့် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်များ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ သင်တန်းများနှင့် ပါတ်သက်သည့် မူဝါဒ ချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ရမည်။
- (၂၉) ဒေသခံများအတွက် သမရိုးကျ ဒေသထွက် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးအား တန်ဖိုးတိုး မြှင့်ထုတ်ကုန် (Value Added Products) ထုတ်လုပ်နိုင်ရေးကို အားပေးပြီး လူသားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များနှင့် တွဲဖက်သည့် မူဝါဒများ ချမှတ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်။
- (၃၀) ဒေသန္တရစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် ဒေသခံစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အားပေး ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ဦးစားပေးအခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်ပံ့ပိုးရေး မူဝါဒများ ချမှတ် လုပ်ဆောင်ရမည်။

၄။ နိဂုံး

ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ၏ အောင်မြင်မှုသည် စီမံခန့်ခွဲမှုကောင်းမွန်ခြင်း၊ ရည်ရွယ်ချက်ကောင်းမွန်ခြင်း၊ လူသားဘဝ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုရှေးရှုခြင်း၊ စသည်တို့အပေါ် မူတည်သလို ဒေသခံ လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ လက်ခံနိုင်မှု စွမ်းအားတို့နှင့်လည်း တိုက်ရိုက်ဆက်စပ် နေပါသည်။ အဘက်ဘက်က နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့သော မိမိတို့နိုင်ငံ၏ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသား ပြည်နယ်များရှိ ဒေသခံပြည်သူများ၏ အဆင်သင့်ဖြစ်မှုကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အလွန် အရေးကြီးပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ထိုဒေသခံပြည်သူလူထုထံမှ ကျင့်ဝတ် အခြေပြု သဘောတူလက်ခံမှုဖြစ်သည့် Social License to Operate ရရှိခြင်းသည် အလွန် အရေးကြီးပါသည်။ စီမံကိန်းကြီးများ၏ ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးကိုတိုက်ရိုက်ခံစားရသူများမှာ ဒေသခံပြည်သူလူထုပင်ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းတို့သည် စီမံကိန်းကြီးများ၏ သားကောင် ဖြစ်သွားပါက အမျိုးသားပြန်ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ထိခိုက်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများသည် အောက်ခြေမှ အထက်သို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ပြောင်းလည်းခြင်းဖြစ်စဉ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့် (Button Up Approach) ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှု အခြေခံဖြင့်သွားရန် လိုသည့်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ရည်မှန်းချက်ရောက်ရှိရေးကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်များအကြား၊ ပြည်နယ်နှင့်ဒေသန္တရအစိုးရများအကြား၊ ပြည်သူလူထုကိုယ်စားလှယ်များ အကြား ဖက်ဒရယ်အခြေပြု အာဏာပိုင်းခြားသတ်မှတ်မှု (Separation of Power) ကို အခြေခံပြီး ဒေသခံပြည်သူလူထုအား အမှန်တကယ် ကိုယ်စားပြုသူများကိုကိုယ်စားပြုသည့်စနစ်ဖြင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာကို ရရှိစေကာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ တာဝန်ခံမှုတို့ ကောင်းမွန်စွာ အကောင် အထည်ဖော်နိုင်မှသာ စစ်မှန်သော ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကို ဆောင်ကြဉ်းနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။